

kou studia pracujících při zaměstnání Naděжда Fibichová, problematikou výchovy učňů V. Aulehla, problematikou odborů při rozvíjení vzdělání a kvalifikace pracujících Jirí Neužil a poznatky z výsledků výzkumu kvalifikace ve strojírenství V. Němec. Jako u předchozích akcí byly i z tohoto semináře některé výsledky již publikovány a do tisku byl předán sborník.

Na jaře 1967 se v IROH sešel *seminář k problemům pozice a role odborového funkcionáře*, který se zabýval výsledky rozsáhlého výzkumu postavení funkcionářů odborů ve strojírenství. Výsledky výzkumu sdělil v obsáhlém vystoupení Jaroslav Kolář, jeho vedoucí. Hlavní omezení své práce spatřovali funkcionáři ve své nedostatečné kompetenci vůči vedení podniku. Téměř si nestěžovali na „komandování“ stranickými organizacemi. Vysvětlovali jsme si to hlavně tím, že ve strojírenských podnicích je pozice odborového funkcionáře přece jen jiná než jinde, vzhledem k tradicím, vyspělosti apod. O teoretických otázkách pozice a role odborového funkcionáře promluvil na tomto semináři Jindřich Vávra, o poslání odborového funkcionáře Jitka Havlová. Výsledky semináře byly vesměs již publikovány v časopise Odbory a společnost a příslušný sborník byl rovněž předán do tisku.

Ve stejném období se sešel *seminář k problematice participace ve vyspělých kapitalistických zemích a k zkušenostem některých socialistických zemí*. Referáty na něm přednesl Karel Picmaus o spoluúčasti a spolurozhodování pracujících za kapitalismu, Zdeněk Končelík o spolurozhodování a vztahu mezi zisky a mzdami, Karel Kříž o některých sociologických aspektech účasti na řízení, Jarmila Wagnerová o problému participace a pokusech vládnoucích tříd o integraci pracujících do kapitalistického systému, Václav Liška o problémech spolurozhodování na nadpodnikové úrovni v Rakousku, Otto Vojáček o zkušenostech z Jugoslávie, L. V. Sochoň (USSR), Hugo Walter (Vys. škola odborová v Bernau) o zkušenostech z Německé demokratické republiky. František Velek pohovořil o zahraničních zkušenostech použitelných v našich poměrech a Luboš Lehár o zkušenostech našich závodních rad v pokvětnovém období. Seminář přispěl k překonání představ o zásadní nepoužitelnosti zkušeností vyspělých kapitalistických zemí a Jugoslávie v našich podmínkách.

Na podzim 1967 organizoval IROH konferenci na téma *Člověk — podnik — soustava řízení*, na jejímž pořadu bylo více referátů a sdělení. O vlastnické pozici člověka v podniku a soustavě řízení referoval Zdeněk Valenta, o postavení člověka v podniku a soustavě řízení František Velek. Na téma Pracovní motivace a systém řízení promluvil Jaroslav Nedorost, o zkušenostech z výzkumu vztahu k práci Jaromír Skoupý, o nevýhodných proporcích v kompetenci závodních a podnikových výborů ROH pokud jde o rozhodování a spolurozhodování odborů referoval Milan Skříčil, o vývoji funkce kolektivní smlouvy Antonín

Pfeifer, o problémech mzdových podnětů k práci Jaroslav Pokorný, o humanizaci práce Antonín Hodek a Václav Beneš. O jugoslávských zkušenostech promluvil Danko Fogel (FLRJ).

Tato konference přispěla zejména k formulaci utváření kolektivních orgánů v našich podnicích a vztahů odborů k nim. Přítomnosti jugoslávského hosta jsme přirozeně využili k zpřesnění našich informací i připravovaného materiálu. Konference měla o několik měsíců později své pokračování s tematikou kolektivního orgánu. Jejím výsledkem byl materiál předložený nyní k diskusi o socialistickém podniku a odborech. Na obě akce pak navazoval *seminář o vztahu odborů k personalistice v podnicích*. Materiály jsou nyní připravovány do tisku.

V posledním období jsme se soustředili na to, abychom projednali materiál o postavení a úloze odborů, a to jak s teoretickými pracovníky, tak i se zkušenými praktiky. Materiál se připravuje do tisku a pomohl v řešení některých otázek obrodného procesu v odborovém hnutí.

Kromě toho IROH v poslední době uspořádal *konferenci k 150. výročí narození Karla Marxe*. O akcích našich historiků by však bylo vhodnější referovat v příslušných odborných časopisech.

Pro podzimní období 1968 připravuje IROH spolu s ÚRO *konferenci k problematice řešení společenských a lidských důsledků počínající vědeckotechnické revoluce*, zejména k humanizaci práce.

Zdeněk Valenta

10. ročník časopisu Demografie

Letošním rokem vstoupila do svého 10. ročníku revue pro výzkum populačního vývoje *Demografie*, vydávaná Státním statistickým úřadem.

V soustavě našich společenskovedních časopisů jí náleží čestné místo. Zahájila v době, kdy společenská problematika nebyla na stránkách našich odborných časopisů příliš vítána, protože každé pravdivé zobrazení společenské reality vypadalo podezřele. Nadto začala vycházet v době prudkého zlomu populačních křivek, zejména natality, což souviselo velmi úzce s naší ekonomickou situací kolem roku 1957. Je sice pravda, že v téže době začal působit zákon č. 68/1957 Sb. o umělém přerušení těhotenství, které stlačilo natalitní křivku na neobvykle nízkou úroveň, ale nebyt zhoršující se hospodářské situace, zejména situace rodin, nemohl být pokles tak hluboký. Takové objektivní podmínky tedy existovaly v době založení časopisu a nová revue měla za úkol jednak hlásat myšlenku, že zákon o umělém přerušení těhotenství nemá nic společného s malthusianismem, jednak měla propagovat aktivní prokreační náladu a populační politiku za stále se horšících podmínek ekonomických.

K tomu přistoupila neujasněnost teoretická. Marxistická demografie, jak to správně charakterizovala v 1. čísle 1959 Helena Švarcová, byla bez tradic. Těch několik pozná-